

L
DISPUTATIO THEOLOGICA IV.

De

PECCATI PRIMI ADAMITICI IM- PUTATIONE,

*Eiusq; in POSTEROS DESCENSU,
Qva præcipuas Adversariorum, circa
dictum classicum, Rom. V. 12.*

Exceptiones,

*Ex ADMODUM REVER. FACULT. THEOL.
In REGIA Universitate Aboënsi
Confensu;*

PRÆSIDE

ANDR. WANOCCHIO.

S.S. Theol. PROFESSORE Ordin.

RESPONDENTE

ENEVALDO A. WANOCCHIO,

S. Theol. & LL. Orient. Studioſo.

Ad diem, annuente ALTISSIMO, B. Decemb.
1699 In Auditorio Maximo,

Impr. apud Jo. Laurent. Wallium.

01

4215

SACRÆ
REGIÆ MAJESTATIS

SPECTATÆ FIDEI

VIRO,
GENEROZO

DN. JOHANNI
LILLIENSTEDT,

SECRETARIO REGIO
AMPLISSIMO,

DOMINO
SUO PROPENSISSIMO,

SEROS ANNOS
ET
FATA FELICIA!

GENEROSE DOMINE, PROMOTOR PROPENSISSIME.

Iam rythmo, quam sensu ele-
gans ab Arabum Magistris
ingestum occurrit Prover-
bium : *Dicitur homo esse filius
defectus.* Inqvirere forte penitus in hu-
manæ naturæ indolem sunt agressi, eam
scilicet, ab Infernali Carbonario, post
deplorandum Primi Parentis defectum,
spissa quadam nubecula in totum con-
fusam, execrandam adeo ὑπερηφάνειαν,
& plus quam Carneadis incessisse ἀπί-
θειαν, ut nunquam locum receptui det,
qvin identidem (quod crepant acumen
Arabes) natet in aqua frigida ut pereat.
Unde ratione inducti tam evidenti, ho-
minem, non alio Εἰμίστω, quam, ut filius
salutaretur *defectus*, ne dicam ornandu-
m qvippe qvod proxime ad miser-
riam

riam accedit, sed potius definiendum
expressius, rati sunt. Idem assertum
ipsis quoque Hebræis fuisse ex sen-
tentia, dum actus peccaminosos in id-
em humanorum numerum referre
non abhorruerint, comprobat hicce
diu satis apud ipsos jactatus Canon:
NUMI נ שׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל i. e. *Humanum
est peccare.* Id ipsum & ego amplexus
sententiae divortium, discursum defen-
dendum suscepit, qui, quo nomine ho-
mo per *Imputationem peccati primi Ada-*
mitici factus filius defectus, solide discu-
tiet. Onus sane meis humeris multis pa-
rasangis impar; subendum tamen, imo
& sustinendum, suggestente hoc Ara-
bum trito: *Gusta, cibaberis, ipsoq̄ dicto*
Homerico: Εἴδαρος οὐδὲν εἰσέλκεται αὐτὸν πίπειν. Hæc negotia dum exseqvi me-
ditarer, in mentem venit **TUÆ GE-
NEROSITATIS** Nobilissimi Nominis
ubivis concelebrata fama, quæ sane a
me hoc facile obtinuit, ut præsens spe-
cimen **TUÆ GENEROSITATI** ausus
sim humili me inscribere; eam interea
mihi astulgere faciens spem, dignetur

TUA

TUA GENEROSITAS, pro virtute &
eruditione præclara, qva novit mu-
nera officiaque magni parvive facere,
non tam ponderis eujuscunqve fragi-
lis in uitu; sed sola solius animi offe-
rentis ratione habita maxima, levia hæc
serena accipere fronte, faventi pectore,
meqve sfavissimi sui Favoris aura be-
nigne fovere. Qvod restat, vivat TUA
GENEROSITAS diutissime felix in u-
sum Regis Augustissimi, Patriæ decus,
Nobilissimi sui Nominis augmentum
insigne! Vivat, inquam, TUA GENE-
ROSITAS, non qva vivere, sed qva
valere est, vitam, & benigno oculo re-
spiciat

SUÆ GENEROSITATIS

Servum addicſſimum

ENEV. WANOCHIUM.

Peregrinie, Politissimeq; Dn. WANOCHI,
Amice æsumatissime.

Obtinet eviderit vi creationis, Supremus
ille rerum Dominus, imperium in crea-
turas etiam rationales; illud autem cum sum-
mum, absolutum ac plane Divinum sit, Judi-
ci quidem Supremo, cum potestate legislato-
ria, jus quoque pœnam constitutam à legis
violatoribus sumendi adscribit, quo minus tamen
ea propter meo calculo istius scholæ ordinem
auctem, quæ tradit; posse scilicet Supremum
iustitiae Assertorem, ex solo arbitrio, & abso-
luto suo dominio, plane insonti, facinora a-
liena, eorumque pœnas imputare; quo minus
inquam, illi accedam, efficit sanctitas DEI na-
turelris, quæ legis instar ipsi est, nec admittit,
ut qui ob naturæ perfectionem, non nisi
perfectissime agere novit, aliquem istius crimi-
nis insimulet, à quo omni modo immunis esse
expedit. Quis enim non summe iniquum du-
cat, innoxio eiq; iudicio illam adscribere culpam,
cum quæ nec physice, nec moraliter, ei quid com-
mercii est? et si ubi, ob unionem inter delinqven-
tes & alios intercedentem, aliena delicta, alios
quoque respicere accipiunt, mibi etiam alter
sentientes facile se approbent. Et sit licet Do-

minus absolutus, evidens enim, DEUM nisi
eum cum se ipso committere, & oppositis at-
tributis instructum fingere velim, hoc suo di-
minio non aliter uti, quam sanctitati & legi
sue eterna conveniens judicat. Sed plura
super hac re, fuse satis, curis quibusdam eterni-
tati consecrandis, Max: Rev: Profel. noster
Dn. WANOCHIUS protocutus est. Tuam au-
tem dilectissime WANOCHI, quem ad sa-
cra etiam hæcce, Paterna/vadela perduxit indu-
striam laudo. Taceo jam morum Tuorum pro-
bitatem. Taceo indefessos in studiis elegantio-
ribus labores, ac discursum illum notabilibus
plenissimum, quem pari fide nuper ex cathedra
publica etiam defendisti, ac privatim conscripsi-
sti. Taceo jam alia specimina, que naturæ Tuæ
stimulos, vigorem, & alacritatem, felicitate
explicuerunt singulari. Cum vel hoc solum ex-
ercitium, nil nisi magnum de Te sperare jubeat.
Perge mi WANOCHI, & isthuc ardore quo
occepisti, excellere persevera. Excrece denig, ita
in DEI, Regis, Magni Parentis Tui, aliorumq;
qui spem de Te maximam conceperunt, honorem,
ut tandem in cœlis altissimi Tibi oblingant ho-
iores. Cen dovet

Tuus

WILHELM Margentini.

Prodit nunc Juvenis Claro de stemmate
natus,

Cui ENEVALDUS AVVS, Genitorve WA-
NOCHIUS extant,

Horum quiq[ue] simul nomen designat &
omen,

Celsos non dubitans musarum scandere colles :
Ardua nam pandit sincero dogmata nisu,
Tinxit ut innocuos maculis fordanibus Adam.
Sic, precor, incipias candentes inter olores
Ludere, sic tua non fugient, sed larga ma-
nebunt

Præmia, quæ meruit Pallas pro dotibus
amplis.

Aonidum sublime decus, spes magna Pa-
rentum,

Succrescas felix, vivas ad Nestoris annos,
Astripotensque DEUS tibi singula cœpera
secundet !

Ceu sincere vover, atque vo-
vebit, ad quævis officia
promptissimus

JOH. TINGVALLIUS,
V. D. M. in Nondahl.

(5) Interpretum in vertendo τὸ ιφ' αὐτὸν
 consensum non moramur, cum, licet per eo quod, aut quoniam, exposant,
 in ordinem reduci queant,
 per punctum responsionis 3. huic
 antecedaneum. Recentiores interpp.
 & Lutherus (verba sunt D. Osiandri
 Colleg. Theol. System.) reddiderunt
causaliter; quia non concipi potest,
 quomodo in Adamo, tanquam subje-
 cto, peccaverimus, nisi causaliter ex
 illo in nos peccatum transiisse dica-
 tur. Præterea. Nullus causaliter inter-
 pretatus est per relationem ad peccata
 mere actualia, quibus posteri imitentur
 peccatum protoplasti; sed per relationem
 ad Adamum, adeoque peccatum Ori-
 ginis; quoniam scil. in Adamo omnes
 peccavimus. Hac etiam ratione Syrus,
 reddens per בָּהִר, in viam reducitur.
 Alias firmant interpretationem hanc
 nostram plerique Patres Latini, Græci
 fere singuli, Concilia, Milevitanum
 Africanum.

§. XXIV.

Adeo sibi adblandiuntur, dum pondus *Imputationis* primi peccati servicibus amoliri student & ex*cravias*, quamvis invita veritate, ut dictum hoc classicum Rom. V. 12. Qvod occupavimus, per sequentes etiam *Exceptiones* eludere haud vereantur : II. *Ubi agit Apostolus de peccato cuiusvis hominis actuali, proprio & personali; ibi minime agit de peccato alieno, quocunque tandem jure imputato.* At in loco allegato agit de peccato cuiusvis proprio, personali, & actuali. Ergo. Major fundatur in oppositione peccati proprii, & alieni. Min. probare satagunt e vers. 13. immediate sequente, cuius nexus per particulam *τον*, *αὐτολογισμὸν*, ipsis liquere videtur; nempe loqui Apostolum de peccato actuali, adversus qvod lex Mosaica lata sit, qvod posteri Adami commiserunt: ita namque legi: *Uisque ad legem enim peccatum erat in mundo:*

pec-

peccatum autem non imputatur non existente lege. Unde excipit Schmalz. in refut. Disp. II. D. Franzii de Pecc. Origin. Apostolus affirmat, non naturę inherentem corruptionem, sed mortem in omnes pertransisse, non quod homines socii sint primae culpæ, sed quod ipsimet peccarint. Quanquam non negamus, propter ipsam propagationem, quam omnes habent ex Adamo, eos etiam esse morti æternæ obnoxios, etiam si non peccarint, quemadmodum etiam omnes, qui in CHRISTUM credunt, vitam æternam consecuti sunt, etiam si non ita obedientes fuerint, ut CHRISTUS obediens fuit, propter propagationem, quam ex CHRISTO habent, quæ nihil aliud, quam fidem in CHRISIUM. Hæc Schmalz.

Verum Resp. (a) ad Major. quod non inconveniat, in uno eodemque loco agi de peccato, cum primo, cum origine, cum Originali, tum actuali; de illo prius, de hoc per posterius. Quid & peccata

catum, qvod hic dicitur *alienum*,
 suo modo cuilibet est *proprium*, cer-
 to attributionis modo. (β) Ad
Minor. negando: nam peccati rea-
 tum non demum cepisse post le-
 gem a Mose promulgatam & vio-
 latam, probat ex eo Paulus, qvod
homines mortui fuerint etiam ante le-
gem, ut in versu 14: *Regnavit mors*
ab Adam, usque ad Mosen, etiam in il-
los, qui non peccarunt ad similitudinem
peccati Adam; qvo ipso stabilivit in in-
 fantibus peccatum originale origi-
 nans, ejusque imputationem. Si e-
 nim mors locum habuit ante le-
 gem, utique etiam peccatum ante
 legem locum habuit, qvia pecca-
 tum est mortis causa, quam ma-
 xime primum. (γ) Etiam si conce-
 datur, versu 13. Apostolum loqui de
actualibus, quæ peccatum *originale*
 manifestant: non tamen conseqvens
 est, versu 12. de iisdem esse sermo-
 nem: verum potius hoc seqvitur,
qvod

quod modo subindicatum, progressum institui a posteriori ad prius. (d) Quod vero attinet verba: ἀμαρτία
δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μηδ ὄντος νόμου; Peccatum non imputatur, non existente lege: sunt illa ipsa, in quibus præcipuum querunt patrocinium. Vulgatus male reddit: Peccatum non imputabatur, cum lex non esset. Syrus, magno licet in pretio cæterorum, modo a Vulgato non diverso, qui tamen sensum genuinum videtur inverttere: Usque enim ad legem peccatum cum esset in mundo, non reputabatur peccatum, propterea quod non esset lex. Ast, quomodo peccatum tum non erat imputatum, cum tamen propter peccatum omnes fuerint mortui? Hinc B. D. Gerhard. in h. l. τοῦ φρεγάτη: Οὐκ ἐλλογεῖται, id est, τὸ λόγον οὐκ ἔστι: non habetur ejus ratio. Quod ergo peccatum dicitur non imputari, cum nulla est lex, significat, vim & atrocitatem ejus absq[ue] lege non facile animadverti.

B. Luther. Da achtet man der sinde nicht. (ε) Qvod ad glossam Schmalzii, ei dudum satisfecit cum laude memoratus D. Gerhard. in Annot. Posthum. ad locum sollicitatum, p. m. 170 Qvæ vero magnus ille religionis orthodoxæ ~~intra-~~
~~αστησης~~, B. Dn. D. Calovius, in suis ad locum hunc Apostolicum Annotatis, adversus glossam in primis Grotianam, produxit, videndum in Bibliis Ejus Illustratis. De lectione verbi ἐλογεῖται, vel ἐλογεῖτο, qvam minus probandam constat, itidem videndi Critici.

§. XXV.

Except. III. Verba illa, ἐφ ὡς πάντες ἦναπον, in quo omnes peccaverunt; non esse eo extendenda, quasi per omnes totum genus humanum, omnes & singuli absolute homines debeant intelligi: quin potius restrictive tantum illi, qui ab Adamo ad Mosen usque vixerunt. Li-

gut

quere hoc (α) inde, quia plane absurdum foret dicere, illum peccasse, qui non consensit, vel aliqua alia ratione morali concurrit ad delictum. (β) Quia infantes non peccaverunt θνή τῷ ὀμοιώματι τῆς ὁδογάστερος Αὐτῷ, contra expressam legem; neque contra dictamen rectae rationis, & legem naturae, cuius usum nondum habent. (γ) Ipse CHRISTUS dicendus esset deliquisse in Adamo, cum in ejus lumbis fuerit. Hinc colligi: Peccatores diei omnes, non quod vere peccatores effecti sint transgressione Adami: sed quod tanquam peccatores morti fuerint facti obnoxii. It autem mortem in dicto hoc Apostolico non accipi numerice, sed specifice, ita quoque docem Periculi, non numerice, sed specifice debere accipi; adeoque propter unum numero transgressionis actum, non omnes & singulos dici in Adamo peccasse.

Reip. (I) Generaliter. Gratis dicitur, per vocem πάντες, non debere intelligi singula generum, vel omnes
abso-

absolute homines: nam e clara lice-
ra, non urgente necessitate, haud
recedendum. Contrarium etiam li-
quer, partim ex ipsius mortis, seu pœ-
næ transgressionis extensione; quæ
se porrigit non modo ad genera
singulorum, & certa qvarundam
centuriarum iudividua; sed ad fin-
gula generum, omniumqve tem-
porum Adamigenas: partim ex A-
postolica præoccupatione, ut erudire
monstrat Dn. D. Osiander: ne enim
qvis opinaretur, ante Mosen, ante
latam legem, homines non fuisse
reos peccati; qvia ubi non est lex, ibi
neqve prævaricatio: dicit, mortem re-
gnasse ab Adamo usqve ad Mosen,
etiam in illos, nempe infantes, qui
non peccaverunt in similitudinem
transgressionis Adami; adeoqve
multo magis peccati rei erunt illi,
qui post Mosen & legem latam vi-
xerunt; ut proinde phrasis illa, usq;
ad Mosen, non accipienda sit restric-
tio.

Sive, sed ampliative. Quia ratione
 disploditur παρεμπνία phraseos, ἀξε^ς
 ρόμη, sive Gratiae, sive illius furfuris
 aliorum, sensum ejus fingentium
 hunc: ante legem Mosis, quæ gravibus
 facinoribus pœnam ascribit, mortem.
 Magnif. B. D. Calovius in l. cit. sic:
 Dixerat Apostolus, in omnes peccatum,
 Et per peccatum mortem transisse. Id ne
 dubium sit de hominibus ante Legem,
 addit, ante legem solenniter promul-
 gatam etiam peccatum in mundo
 fuisset, quod qvia imputatum est do-
 minante morte per peccatum, ab
 Adamo usque ad Mosen, etiam in
 eos, qui non peccarunt ad similitudinem
 transgressionis Adamice: qvid certius
 est, qvam Legem ante Mosen fuisset,
 (ad minimum inscriptam) qvia pec-
 catum est transgressio Legis I. Joh. III. 4.
 &c. ubi lex non est, ibi non est prævaricatio;
 ubi prævaricatio Legis non est, ibi
 nec imputari potest ad pœnam.
 Nam iusta iustitia, sed dominata est mors;

est veluti assumptio, ita ut tota conclusio habeat: Ubi peccatum non imputatur, ibi dominari non potest mors propter peccatum. Atqui mors dominata est propter peccatum ab Adamo usque ad Moſen. Ergo ante Moſen etiam ab Adamo peccatum impuratum est. Porro: ubi peccatum imputatur, ibi Legem esse oportet: nam lege non existente, non fit imputatio. Etsi ergo videatur Paulus affirmare, *non fuisse Legem ante Moſen*: non tamen id affirmat Paulus, sed *hypothetice* potius loquitur: *non imputatum esset peccatum, si nulla lex fuisse*. Hæc Calvius.

(II.) Specialiter; qvia (a) Falsum est, nos non venire in participationem primi peccati Adamitici, aut eidem consensisse, moraliterq; nullam cum ipso connexionem habere; qvamvis enim non fuerimus *causa* hujus in Adamo peccati *moralis*, formaliter & actualiter talis, hortando, syadendo assentiendo: eramus

tamen & sumus, causa *moralis interpretative* talis, cum voluntas Adamitica fuerit nostra, adeo, ut si aetū extitissimus, peccante Protoplasto, omnes etiam aetū consensimus ad ejus flagitium. (β) Infantes qvidem, stricte loquendo, non peccant, vel contra *Legem naturae*, vel contra *expressam illam Adamo latam personaliter*, & in propriis, ut loquitur D. Osiander, suppositis: peccarunt tamen *Originaliter*, per connexionem naturae & voluntatis cum primo homine.

(γ) Ad tertium *Exceptionis* membrum respondemus neg. Conseque. Neque enim CHRISTUS censendus peccator, aut de eo dicendum, quod cum in Adamo fuerit, deliquerit: est enim יְשַׁרֵּךְ שָׁרֵךְ Dan. IX. 24. (Conf. Luc. I. 35. Act. III. 14. I. Joh. II. 20. Apoc. III. 7. Mar. I. 24. Luc. IV. 34. Act. II. 27. cap. IV. 27. 30. cap. XIII. 35.) ὄστος, ἄκανθος, ἀμίαν-

τοι, κεντηπονεῖσθαι δοῦλον αὐτογένων
 Ebr. VII. 26. Aut itaque dicendum
 (a) CHRISTUM genitum esse,
 non vi primeva benedictionis, adeoque
 naturaliter non fuisse in Adamo, cum
 peccaret; sed vi subsequentis promissio-
 nis, quæ lapsum presupponit,
 Gen. III. 15. Vel, (b) cum CHRI-
 STUS dicatur filius τὸν ἄδαν Luc.
 III. 33. distingvendum inter Ada-
 mum, ut erat *caput naturale*, ex quo
 proleminandum erat totum genus
 humanum Act. XVII. 26. & ut e-
 rat *caput totius humani generis me-
 rale*; ex cuius merito vel demerito
 pendebat fors omnium posteriorum
 vel felix, vel infesta. Priori mor-
 do, quia CHRISTUS, ut pueri par-
 ticipavit carnem & sanguinem,
 CHRISTUS fuit filius Adami, in i-
 psō, ut stirpe & capite. Posteriori au-
 tem modo non fuit in Adamo. At mo-
 do hoc posteriori pactum legale con-
 stitutum est cum Adamo, ut, si le-
 gem

gem non obſervarer, ſuo & totius posteritatis nomine peccaret. Sic autem CHRISTUS non ſubordinatur Adām, ut *deſcendens ex iſo;* ſed *e latere* opponitur, tanquam *ſe- cundus Adām* Rom. V.12. & 18. 1. Cor. XV. 47. Non itaqve peccaffe cen- ſendus eſt, peccante Adāmo, qvia in iſo hoc modo non fuit. Ut ve- ſto *ex Adāmo,* tanquam *capite naturali* omnes homines habent naturam, *et ſic;* ita ex eo, ut *capite morali,* ha- bent qualitatem vel *boni* vel *mali.* Vere itaqve omnes, pæter CHRISTUM, dicimur peccatores, qvia tales ve- re effetti ſumus: judicium enim DEI eſt ſecundum veritatem. Pſal. VII. 12. Ita fere ſolvit nodum hunc doctiſſimus Oſiander. Qvin & B. & Ex- cell. D. Dannhawer. Hodofoph. Phæn. VIII. p. m. 614. tribus argumentis e- vincit, CHRISTUM non fuſſe in humbris Adæ, dum peccārat, ſive, Adā- num, qua peccatorum, fuſſe Patrem

CRH.

CHRISTI; qvorum (1.) petit e dominio Legis, CHRISTO etiam secundum humanitatem asserto, Mar. II. 28. Si dominus legis, ergo reatui legis non obnoxius. (2.) Ex oppositione CHRISTI, Sacerdotis Melchisedechiani, & Sacerdotum Leviticorum, (Ebr. VII. 9.) qvi tanquam in lumbis Abraham, qva peccatoris, ac ideo benedictionis indigo, & ad decimationem obligato constituti, in Abrahamo decimati sunt: CHRISTUS non item. (3.) Ex incarnationis eventuali conditione. Illi dicuntur fuisse in Adamo peccatore, qvi ex Adamo necessario nati sunt. At CHRISTUS solum ex occasione peccati natus est, non nasciturus, si Adam non peccasset. Hæc magnus ille in omnisciencie genere Achilles. Reatus ergo CHRISTUM non tangit, qvia non fuit in Adamo peccatore, nec natus est naturaliter, & necessario; sed contingenter & eventualiter. Bene etiam

iam Anshelmus; Azymum esse CHRI-
TUM defermentatum Qvibus sic
penitatis, Qvæstio, qvæ Molinæ ar-
dua & difficilis est visa, nempe, an
CHRISTIUS secundum humanam natu-
ram fuerit in Adamo peccatore? cum
stante hypothesi, ad minimum re-
atui Adamitico videatur obnoxius,
solutu evadit facilis.

§. XXVI

Except. IV. Verbum ἡμαρτων, ex mo-
re Hebraorum, Ει μελονυμικῶς signi-
ficiat pænam peccati: & peccare dici-
tur, pro pænam subire: unde Ει pro-
cedente longius figura, per μετάληψιν
Νῦν, sive peccare dicuntur, qui ma-
lum aliquod etiam sine culpa ferunt, ut
Gen. XXXI. 37. Ει Job. VI. 24 Νῦν
vertitur per δυσπεγγεῖν. Qvæ est glossa
Grotii & seqvacium.

Resp. B. D. Calovius in Annotatis
ad Epist. ad Roman. c. V. v. 12. Meto-
nymiam illam male hic invehi, cum a
proprietate literæ discedendum non
sit,

sit, & Apostolus accurate ac distin-
 gue loqvatur de *culpa* & *pæna*, de
 peccato & morte; non vero hæc com-
 mutet. Longe pejus autem *metá-
 λýψis* additur, & malum ali-
 qvod sine culpa divinitus infligi fin-
 gitur: qvia nec ullum metalepseos
 istius exemplum datur, & a justi-
 tia Divina alienissimum est, *malum*
infligere sine culpa & *merito*. Pessime
 autem Apostolicus locus deprava-
 tur, cum in eo Apostolo proposi-
 tum sit, exponere, qvomodo *mors a
 peccato Adami originem traxerit*, non
 qvod tantum morti obnoxius ipse
 factus sit propter peccatum; sed
 qvod omnes homines morti propter
 peccatum subjiciantur. Locus e
 Gen. C. XXXI. allegatus nullum
 metalepseos vestigium refert: sic e-
 nim in v. 26. *Iratus est Jacob, & jur-
 gatus est cum Laban.* Et respondit Ja-
 cob & dixit ipsi Labano: *Qvæ prævari-
 satio mea (qvidam reddunt, qvæ
 est*

est amotio mea, id est, qvid est,
qvod ego amo verim? Exod. XXII. 9.
Sed potest usitata Significatio vo-
cis יְשַׁפֵּח retineri, ut appareat ex sub-
jecta, inquit B. D. Gerhard. ἐξηγήσαται
תְּמִתָּה מֵה, qvod peccatum meum, qvod
me prosecutus es? (Hebr. qvia exar-
fisti post me, id est, in furore me
persecutus es. Luther. daß du so
auff mich erhöhst bist. Qvis autem,
nisi plane absurde τὸν θεόν hic
per pænam meam exposuerit, refra-
gante præprimis voce יְשַׁפֵּח æqui-
pollenter præmissa, cujus νῦν est
ἐξηγήσαται, ipsiusque textus οὐναφέρει
ostendente contrarium? Nemo et-
iam sanus illud Ijobi VI. 24.
מֵה—שְׁגָרֶת, per pænam delicti reddi-
derit, qvod cum ex intentione Ijo-
bi, ibi loquentis, tum e contextu,
tandem e radicis תְּמִתָּה signifi-
catione nativa, dispalescit.

§. XXVII.

Qvandoqvidem nos in §. XXI.
præeunte Scriptura, calculum-
H qve

que addente choro Theologorum religionis orthodoxæ, diximus, *Aequitatem reatus Peccati Origin.* propagandi atque imputandi in posteros, pendere a totius humani generis specifica existentia in persona Primi hominis; idcirco occurunt hic Adversarii

Exceptione V. Si ex ratione specifica existentiae totius humani generis, in persona Primi hominis, derivanda est propagatio reatus; sequitur ejusdem etiam vi derivari debuisse remissionem peccatorum & beneficia spiritualia. At qui posterius non est; cum negent Lutherani pœnitentiam Adami imputare posteris. Ergo nec prius erit.

Consequentiæ ratio est: Quia totum genus humanum erat etiam in lumbis Adami, cum pœnitentiam egit peccati sui, & gratiam DEI est consecutus, & que ac ante, cum peccarat.

Respond. I. Neg. Conseqv. & ejus rationem: Ideo enim pœnitentia Adami non est imputata posteris, quia pœ-

pœnitentiam egit, deposita persona publica, deposito munere *capitis*, *vadis* & *sponsoris*. Deposita, inquam, persona publica, non qua *statum naturalem*, cum adhuc post lapsum manferit stirps & caput venturæ posteritatis; qvemadmodum claret ex historia Biblica, totum genus humanum tandem post lapsum e Protoplastis esse proleminatum; neque qua *statum moralem, œconomicum, & politicum*: fuit enim, ut origo reatus sibi & posteris, ita caput & quasi Rex *œconomicus & civilis*, pro temporis sui ratione, nepotibus: sed deposita persona publica, qua *statum supernaturalem*, ipsamque restitutionem, quæ privata, spiritualis & supernaturalis erat. O dñe dñe. Cn misericordia. Ebr. X. 38. Vid. Rom. I. 17. Gal. III. 11. In quibus tribus Novi Test. locis, iisdem verbis axioma hoc effertur, omittente Apostolo pronomen *sua*, vel *fide sua*; qvia parum faciebat

ad suum institutum. *B. Luther.* ad Hebr. X. interterit: *Der Gerechte wird seines Glaubens leben.* Ubi notandum (α) adverius Fanaticorum quamplurium, religionem sibi vel fingentium, vel indifferenter quacumque acceptantium, insultas (ut loquitur Excell. *B. D. Kromayer.* Comment. in Epist. ad Galat.) exceptiones, particulam illam fidei oppositam, non de fide *objectiva*, sive que creditur (quasi cuilibet integrum sit, fidem aut doctrinam aliquam credendam sibi fingere vel acceptare) sed de *subjectiva*, sive qua creditur, esse exaudiendam, ut sensus sit: *Quemadmodum nemo alterius vita, sed propria vivere potest: ita quoque neminem alterius fidei justificari & spiritualiter vivere posse.* (β) In confesso quidem est, *Habac. II. 4.* unde Paulus hoc dictum derivavit, suffixum pronominale esse adjetum, *בְּאַמְנוֹתָךְ, in fide sua.* Codices

Gra-

Græci hic plurimum variant: in quibusdam enim legitur: ὁ δὲ δικαιος εἰς τίσεως μης ζήσεται; justus autem ex mea fide vivet: qvidam vero, ὁ δὲ δικαιος μης εἰς τίσεως ζήσεται. Syrus Interpres reddidit: Justus autem ex fide mei ipsius vivet; forte respiciendo ipsum fidei objectum. Tremellius ex alia editione: Justus ex fide sua vivet. Vulgat. Justus autem meus ex fide vivit. Atqvi pronomen relativum, meus, non extat in textu Græco, nec in latinis Codd. Futurum ζήσεται non qvidem excludit præsens; qvin potius ex Hebræorum idiotismo futurum in generali sententia pro præsenti continuo usurpatum, significaturque, non qvod futurum tantum est, sed qvod semper fuit, est, & erit, pérpetuoque fieri debet. (γ) Particulam δια Græci rectissime vertunt, qvandoque per εἰς, vel εἰς Deut. VI.5. Mar. XII.30. Luc. X.27. qvomodo etiam Apostolus in dicto hoc Prophetico citando reddidit: qvandoque

per $\Delta\lambda\mu$. cum genitivo, seu per, Deut. XXXII. 21. Psal. LXXXIX. 2. Joh. I. 4. Act. XVII. 25. Phil. IV. 13: quandoque simpliciter per ablativum, quando notat instrumentum. Vid. Buxtorff. I. II. Thes. Gramm. c. 13. & cap. 20. Ex quo licet colligere, $\tau\alpha\pi\alpha\mu\delta\gamma\lambda\alpha$ esse, $\epsilon\kappa\pi\mu\sigma\omega\varsigma$, $\Delta\lambda\mu\pi\mu\sigma\omega\varsigma$. $\eta\gamma\pi\mu\sigma\omega\varsigma$, apud Paulum, in hoc articulo, Rom. III. 28. 22. 26. &c. Confer B. D. Job. Tarnovii Comment. in Habacuc. B. D. Gerhard. in Epist. ad Rom. cap. I. Sed ad viam, ne $\tau\alpha\pi\alpha\mu\delta\gamma\lambda\alpha$ nobis occinatur. (II.) Cum ergo quilibet fide sua (*qua*) vivat, cuilibet etiam sua pœnitentia, & remissione peccatorum propria, non aliena, ad salutem sit opus; injuste vapulat Curcellæo, Arminiano, Maresius, circa hanc quæstionem, distinguens inter statum, quo excidit Adamus, qui *naturalis* fuit, & consequenter ejus lapsus omnes implicuit; & inter restitutionem quæ supernaturalis,

rnis, & ad omnes non spectavit, ob mentionem feminis serpentis. Nec est, qvod dicat Curcellaeus: *Transgressio Adami precipitavit liberos ejus in miseriarn supernaturalem.* Ergo pœnitentia ejusdem debet restituere in statum supernaturalem. Aliunde enim habent lapsi qvo se erigant, nempe *Gratiæ Divine divitias*, in CHRISTO olim promisso, jam vero exhibito, donatas.

§. XXXIX.

Except. VI. Si reatus primi peccati Adamitici juste & æque, vi existentiae in Adamo, tanquam capite, propagatus est ad posteros; vel, si omnes peccavimus in Adamo quia repræsentabat totum genus humanum, adeoque perinde fuit, dum ille transgressus est legem, ac si ipsi peccavissimus contra illam; sequitur quoque, quia Idumæi extiterunt in Esau, Israelita in Israële, vi illius inexistentiae omne peccatum Elahi de jure

fuisse imputatum Idumæis &c. Atq[ue] posterius est absurdum. Ergo & prius. Quemadmodum Excell. D. Osiander hanc Arminianorum Exceptionem producit in aciem, in Coll. Theol. System.

Resp. (I.) Sufficit, Adamum repræsentasse totum genus huma-
num & fuisse, non solum *caput na-
turale*, sed & *morale*, per interventi-
onem *fæderis* aut *pacti*; qvod *Cur-
cellæus* cum sociis admittit: isthoc
enim admisso, admittatur, necesse
est, derivatum quoque reatum A-
dami in omnes posteros, qui semi-
naliter in lumbis ejus delituerunt.
Tale vero *pactum* intercessisse *Edo-
mum*, ut *caput morale*, posteritatis
Edomææ, qui monstrabit, *Curcellæus*?
Non pigrabimur, integrum hic ap-
ponere acutissimi D. Osiandri discur-
sum, cum haud parum talis in se
contineat. Ita enim ille (II.) Etiam
ut *caput naturale* disparem habet ra-
tionem Adam, computatus cum
ce-

ceteris familiarum capitibus: neque enim reliqua capita dicunt ipsius naturæ specifice consideratæ dependentiam comparate cum posteriæ: sed habitudinem qualemcumque. At Adam caput naturale fuit per representacionem naturæ & speciei, quæ toti humano generi est communis: quod apodictice demonstramus, inquit, ex consideratione (α) Creationis. Creatio enim ad Imaginem Divinam fuit Adami, non ut individui, sed ut speciei humanae. Gen. V. I. 2. (β) Divinae collationis. Dominium in bestias non fuit Adamo, sed naturæ in Adamo collatum. Gen. I. 28. Conjugii institutio, illaque facta benedictio, non spectabat individua; sed genus eorum, nempe totam hominum universitatem. (γ) Comminationis: quod Deus comminatus est, id non solum executus in Adamo; sed in natura humana; confusio nuditatis, ejectio e Paradiso, labor viro indictus, dolores partus mulieribus proprii, redactio in pulverem,

non *individua* spectarunt, sed totam
speciem involverunt. Doceat jam
 (pergit D. Osiander) *Curcellens*, ita
connexos posterorū Elavi cum Esavo:
doceat, illum fuisse *caput naturale*,
eodem modo quo Adam, & her-
bam porrigemus (III.) *Disparitas*
est inter Adamum & Esavum, non so-
lum, si comparetur *Esavus cum ge-*
nere humano, quæ plane irrationali-
lis est comparatio; sed etiam in *qvan-*
tum Esavus comparatur cum suis a-
se descendantibus: neque enim eodem
modo seminaliter complexus est Esavus
familiam Idumæorum, quo Adam se-
minaliter complexus est totum ge-
nus humanum; ut de ratione *pa-*
ctionali nihil dicamus. Cum itaque
& seminalis & pactionalis ratio non in
comparationem possit venire cum
relatione Esavi ad posterorū; mani-
festum est, in ipso *descensu esse dispa-*
ritatē summam. (IV.) Rationem da-
 mus: (a) *Quia ab Adamo derivatur*
natura in posterorū; *a parentibus autem*
indi-

individuatio. (Hic nota: Naturam
qvidem derivari ab Adamo in po-
steros, *originaliter, mediate, & inclu-*
sive, hoc est, mediantibus parenti-
bus succedaneis, & includendo eos;
non vero *immediate*, respectu poste-
rorum a stipite remotiorum, & *ex-*
clusive. *Individuationis* autem alia est
ratio; quippe quæ genitoribus, post
DEUM, unice accepta est ferenda.)

(β) Qvia beneficia ab Adamo *de-*
scensura fuissent *ad posteritatem*; quod
sicco pede transit *Curcellæus*, cum
beneficia collata capiti particulari
alicujus familiæ non descendant; sed
terminentur in stirpe. Ut igitur
beneficia transiissent in posteros, si
Adam stetisset, vi illius *existentiæ spe-*
cificæ; ita æqvum est propagari rea-
tum vi illius. (γ) Qvia denique
DEUS *ita revelavit*: de Adamo ha-
bemus illud Gen. II. 16. 17. Rom. V. 12.
I. Cor. XV. 21. 22. De ceteris autem
capitibus, *Familia um* illud Ezech.
XLIX. 20. Neque obstat, quod ur-
get

get Curcellaeus: *Magis nocere liberis parentum aut avorum peccata, quam majorum ab ipsis remotiorum: cum hoc sit per accidens: neque debuit et comparare parentes, aut avos, cum remotioribus Majoribus; sed cum Adamo, capite Universitatis, atque distingvere inter poenam universalem & particularem, quæ ex proximioribus descendens in natos, magis illos involvit, quam quæ cum majoribus remotioribus transiit.* Hæc ferme taliter D. Osiander.

§. XXIX.

Qvandoquidem Celeberr. D. Osiander in sua, ad præmissam exceptionem, *Responsione* produxit dictum Ezech. XIIIX. 20. *Filius non portabit iniqvitatem Patris;* quasi illud sit capiendum, non de iniqvitate Protoplasti, jure posteris imputanda; sed de ceteris familiarum capitibus; idcirco hunc necunt adversarii syllogismum: *Si Filius non portabit iniqvitatem Patris, sed anima*

qdæ

que peccavit, ipsa morietur; sequitur DEUM non posse visitare peccata parentum in filiis innocentibus. Aqvi prius est. E. & post. Maj. prob. Qvia posito, quod vindicetur in filiis peccatum parentum, etiam portant peccatum parentum; nec moriuntur, ut animæ ex se peccantes; sed ex connexione delicti paterni. Minor habetur in loco Ezechielis allegato. Resp: (1) Dictum Ezechielis considerari potest, vel quoad sensum, vel quoad Accommodationem & usum. De sensu constat, quod ibi non sit sermo, de peccato originali primo, aut ejus imputatione, sed de peccatis actualibus: atque sic locus apposite a D. Osandro fuit adductus. (2) Posse vero DEUM peccata parentum vindicare, & non unquam etiam actu vindicare, in liberis, liquet ex Exod. XX. 5. Ubi DEUS minatur, se visitaturum inquitatem Patrum in filiis, usque ad tertiam & quartam generationem. Liberi vero sunt in dupli-

ci differentia: quidam coincidunt in
impietate cum parentibus; alii ab ea-
dem recedunt. Vindicta etiam est vel
temporalis, vel aeterna. Hic nimium
rigidus est Job. Szydlovius Calvini-
an. qui, in Vindiciis quæst. aliquot
difficilium & controversarum in
Theologia, audet pronunciare: DE-
UM non solum posse punire temporali-
ter propter peccatum alienum; sed eti-
am posse unius peccatum alteri imputa-
tare, & propter illud peccatum imputa-
tum aeternum punire. Qvod dogma
derivatum est a dominio absolutæ po-
testatis, & summo DEI jure, qvod in
nuda ejus voluntate situm sit, se-
qye extendat etiam ad impossibilia,
usqye ad sui ipsius odium præcipi-
endum. Hinc etiam loca illa E-
xod. XX. & Ezech. XIIIX. con-
ciliare sic admittitur dictus Szydlovius,
quasi in priori agatur de dominio
absolutæ potestatis; in posteriori de or-
dinaria ratione justitiae vindicative. Ve-
rum qvod legitur apud Platonem
in

in Phædro, de Lydia, qvod τὸ
νοῦσὸς ἡμάρτησε, id Szydłovius sibi di-
ctum putet. (3.) Diversæ qvæsitæ
sunt conciliationes dictorum loco-
rum, *Exodi* & *Ezechielis*; præpri-
mis autem urgetur, *Mosen* loqui
de temporaria pœna, *Ezechielem* de pœ-
na aeterna; & proinde non esse con-
tradictionem. Peccata parentum
visitantur pœna temporaria in filiis;
& tamen filius non portabit iniqvi-
tatem Patris, qvoad pœnam aeternam.
Sed dixerit forte qvis, hanc etiam
conciliationem, non omnem solve-
re nodum, etiamsi nobis maxime
videatur intervire; cum enim in
loco *Ezechielis* non solum de pœna
aeterna agatur, sed etiam de tem-
porali, de qua queruli erant Judæi:
itaç DEUS etiam temporalem pœ-
nam, ob delicta parentum, filiis in-
flicxit. Verum si verba utriusque
loci probe examinentur, etiam
lia emerget solutio: nam in *Exodo*
dicit DEUS, /e visitaturum (רְפָא)

iniquitatem Patris; in Ezechiele, non portaturum filium iniquitatem Patris. (לֹא־יִשְׂתָּא בֶּן חָבֵךְ) Portare est, satisfacere pro Peccato; est, habere illud instar oneris sibi incumbenti, & depriventis ad mortem usque æternam. Visitare autem mitior est phrasis, & notat derivationem, ut loquitur D. Osiander, mali physici in filium; quæ mali physici passio, non est oneris peccatorum portatio, quæ DEUM presupponit iratum, & severum judicem semper; sed potest esse paterna visitatio, & conseqventer derisionis, hoc est, amoris paterni demonstratio. Qvod si igitur filii sunt pii, & suum onus pertinet parentes, qvod ipsis impositum relinquitur; visitantur tamen a DEO uberi, id est, castigantur propter delicta parentum, sub his etiam propria adjurguntur; cum nemo coram DEO sit innocens. Job. XV. 14. 15. 16. Qvod